

**PREMIJERA "WERTHER" JULESA MASSENETA
U IZVEDBI ANSAMBLA SPLITSKE OPERE**

Kad je manje zapravo više

Piše Igor BREŠAN

Nije se moglo očekivati novo iščitavanje, u ovom slučaju *Werthera Julesa Masseneta*, ansambla Opere splitskog HNK, kako se to voli kazivati pred svaku premijeru. Jer priča koliko god u biti trebala biti svezremana, ne drži vodu, uz e-mail pragmatiku i promiskuitetna vremena. Možda bi joj tek društvena dogradnja, a tu se malo toga dogodilo od Wertherova vremena naovamo, mogla stvoriti adekvatnu logistiku za odmatanje zapleta koji tek prava ljubav razumije. Daka-ko, čovjek i ne bi trebao biti čovjek ako u njemu ne čuči barem sićušni *Goethe*, a pjesnikom se teško može osjećati onaj tko se nije bavio verterovskim poslanicama. Svejedno, datosti su s obzirom na uzorak i Massenetov povod nedostatke za nova iščitavanja i treba ih prihvatiti tek kao tužnu priču.

A ona se odvija u specifičnom i zatvorenom svijetu malog provincijskog mjesta, sa strogo određenim kretanjem i navikama. Pod diktatom obveza i dužnosti, gdje se farsa čini savršenim regulatorom društvenih odnosa. U vrtlogu takva miljea naći će se Charlotta, koja suspreže strast i emocije, razumljivo vjerna svijetu koji je okružuje. Sve je na neki način kontrapunkt iskrenom Wertheru simbolu ljubavi, zatočenom i sputanom u tom krugu. Ljubavnički par očito ne pripada svijetu što formalizira ljubav, kakav će "vidjeti" njemački pjesnik *Klopstock*. No, Wertherov debalans i ostale neće ostaviti ravnodušnima, pa čak ni licemjernog Alberta, Lottina muža ...

Massenet je načinio pitku glazbu čija se liričnost može, baš kao i u slučaju *Manon Lescaut*, lako približiti *Pucciniju*. Subjektivna psihološka opera odrekla se meyerberske konstrukcije, megalomanije iskazane dekoracijom i silnim efektima, "reljefnom glazbom", a skladateljeva elegična poruka kao da glasi "nije više vrijeme velikih priča" nego ispovijedi.

Toliko o općim mjestima, a moguće najvažnije za splitsko izda-

Vođen svojevrsnim minimalizmom, unutrašnju dinamiku likova, psihološke mijene i stanja režiser Petar Selem iscizelirao je do savršenstva u režijskom postupku, a dirigent Lorenzo Castriota Skanderbeg svojim odnosom, koji računa sa strogoćom ali i humorom motivirao je splitske glazbenike

"Werther" - Dječji zbor Glazbene škole "Josip Hatze", Martina Tomčić i Ivica Čikeš
Snimio Matko BILJAK

nje Werthera valja reći da je gost dirigent **Lorenzo Castriota Skanderbeg** svojim odnosom, koji računa sa strogoćom ali i humorom, motivirao glazbenike. Splitski će ga pamtiti kao jednoga od profesionalaca koji od orkestra zna izvući i neke zatomljene vrijednosti. Pokoje pretenciozno gradiranje treba prihvatiti kao ponesenost glazbom onih koji su u njoj uživali, a ne puko odradivali. Režiser **Petar Selem** izabrao je devizu kako je manje zapravo više. Bila je to, čini se, generalna sugestija svima koji su trebali posredno osigurati mjesto radnje i njezinu realizaciju. I tu se nije pogriješilo. Unutrašnja dinamika likova, psihološke mijene i stanja iscizelirani su do savršenstva u režijskom postupku. Velikim malim sitnicama kroz odnose likova i cjeline uspio je predočiti atmosferu Wetzlara koja komprimirana na samom kraju u božićnoj noći expandira u metafiziku, sa snijegom i nada-

sve bljeskom horizonta koji se otvara.

Gost tenor **Antonio de Palma** (*Werther*) izgledom bi ražalostio Goethea, a pjevanjem razljutio Masseneta. Bez obzira na iskustvo, još poneka proba dovela bi ga do bolje komunikacije s ostalima, no pjevanjem, što bi rekli poštovanjem fraze i njezinih dinamičkih različitosti, te pravilnim rasporedom snaga, a manje držanjem na sceni, dokazao je svoju korisnost, bez obzira na to što većina mislila. Mezzosopranistica **Martina Tomčić** (Lotta) ne samo da je sjajna pjevačica nego je i dobra glumica koja je znalački vodila priču i jednostavno odskakala. Ponekad treba pjevati i rukama i ..., u položajima koji ne "doliče" pjevaču. Svoju "ariju s pismima" iz trećeg čina snažno je donijela, ali i glumački argumentirano potkrijepila. Sukladno razvoju događanja formirala je osjećajnu hiperbolu koja se u samom ishodištu tek prividno miri s konformi-

zmom okružja, a zaključuje pucanjem po "svim šavovima". Od rezerviranosti u držanju sa starta do posrtanja s krikom uistinu ljudskim, dala je lepezu karaktera. **Tomislav Bekić** (Albert) odličan baš zato što se bavio sobom iznutra. Znao je pokazati sve svoje licemjere, ali i odati se kad je to od njega libreto tražio. Sofija, Lottina mlađa sestra, **Božene Svaline** bila je dobroćudna, pa čak i mudra, osjetljiva na ljude i situaciju, ali nikako ne lakoumna i naivna kako je se ponekad tretira kroz literaturu. Pjevački zrela i mobilna u granicama očekivanoga nije "prekinuta" pljeskom poput Werthera i Charlote. A moglo se i to dogoditi za ariju *Du gal soleil* u drugom činu. **Ivica Čikeš** (Upravitelj) jednostavno ne može omanuti, unio je sigurnost svima, a svoju je zadaću fino omedio izrazitom sceničnošću. **Franjo Pavić** (Johann) i **Vinko Maroević** (Schmidt) neprecizni, bez obzira na to što se pjevalo uz kapljicu. **Marija Peroš** (Kathce-rien) i **Miroslav Ljubičić** (Bruhlmann) bili su "statisti" sa značenjem, baš kao i plesачki tercet.

Kostimografkinja, gošća **Dora Argento** nastojala je hladnim izborom boja crno-sivo-smeđe podvući stanje i psihološko breme aktera. Ostavila je, razložno, tek pjesniku što živi drugim životom vedrinu proljeća kao prkos istini i monokromiji zime. Scenograf **Marin Gozze** stvorio je slike ugodaja, prostor iskoristio suvislo i funkcionalno s izmjenama tek par *šnita*. Minimalizan kao limes sputavao ga je kroz uporabne elemente na sceni, a "atomska" dogradnja što sugerira tjeskobu bila je korisna "festival-ska kapa" klasičnom. Sve je na ruku išlo svjetlu **Zorana Mihanovića**. Upravo on bio je kroničarem svih stanja koja su sugerirala priču i osjećaje, ako smo ih već negdje zagubili kao istrošene. Barem mi što smatramo kako i poraz može biti dobitak, ako rezultira oporukom u obliku kreativnog čina.

ANKETA

ZLATKO TOMČIĆ, predsjednik Sabora:
Neka stručnjaci kažu je li opera na zavidnoj pjevačkoj razini, ali ja sam uživao. Ako smijem su-

diti, kao "nepoznavatelj" opere, ali kao čovjek s nekakvim životnim iskustvom, a napokon i obiteljskom tradicijom, držim da je ovo jedna od uspješnijih opernih premijera od onih koje sam gledao u posljednjih nekoliko godina. Što se moje Martine tiče, prezadovoljan sam, mislim da je u ovoj predstavi ostvarila jednu od svojih najzrelijih uloga do sada.

SLAVICA TOMČIĆ

književnica:

Martinu smo do sada gledali gotovo u svim njezinim ulogama i mislim da joj je ova najzrelija, također je odlična i režija i svi ostali sudionici. Jednom riječju, suprug i ja smo oduševljeni. Moram priznati da za ovu predstavu nismo imali potrebno predznanje; obično nas kći o svemu obavještava, ali ovoga puta smo ostali zakinuti za neke informacije. Zato je čitava izvedba bila pravo iznenađenje, odgledali smo je u jednom dahu i nadam se da će je i splitska publika rado posjećivati.

MILAN ŠTRLJIĆ, intendant HNK Split:

Zadovoljan sam jer sam doživio jednu jako čistu, pametnu i profesionalnu predstavu, kojom se možemo ponositi. Martina Tomčić je sjajna, ima golemu energiju i glumački talent.

Ova uloga zasada predstavlja vrh njezine karijere. Predstava je režirana vrlo decentno, s finim simbolima, u njoj nema ničega napadnog ni agresivnog. Rekao bih – predstava s pametnim stavom.

DRAŽEN SIRIŠEVIĆ

urednik na HTV-u:

Drago mi je da je *Werther* prvi put postavljen u Splitu, ali drago mi je uvijek kada se ova opera pojavi na hrvatskoj pozornici jer je rijetko izvedena. Bila je postavljena u Zagrebu prije nekoliko godina, ne baš s velikim uspjehom ... Veselim se što je opet čujem jer mi se veoma sviđa, osobito treći čin. Riječ je o vrijednom djelu, fali nam takvog repertoara, i želim pohvaliti splitsko kazalište što ga je uvrstilo u svoj program.

JASNA MALEC, glumica:

Jako volim Massenetovu glazbu, a u ovoj izvedbi su mi se osobito svidjele uloge **Božene Svaline** i Martine

Tomčić. Ova opera u splitskom repertoaru predstavlja novost i promjenu koja je meni osobno draga, a nadam se da će je i publika prihvatiti.

Scena je vrlo zgodno riješena, a glazba je donekle *teška* ako ni zbog čega, onda zato što na nju nismo navikli, ali predstavlja ugodnu promjenu. Osobito želim pohvaliti prekrasan prepjev gospode **Nile Kuzmanić-Svete**. Razumijem francuski, ali sam s užitkom, prateći radnju, čitala i tekst.

Jasmina PARIĆ
Snimio: **Josko ŠUPIĆ**